

ÇUKUROVA ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

E-ISSN: 2458-7559

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.18560/cukurova.1079>

KIRMIT, Ömer Faruk (2017). Kutadgu Bilig'e Göre Evlenilecek Kadında Olması Gereken Özellikler: Osmaniye-Düziçi İlçesi Örneği. *Çukurova Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 25-31.

CİLT 3, SAYI 2, KIŞ 2017, s. 25-31

KUTADGU BİLİĞ'E GÖRE EVLENİLECEK KADINDA OLMASI GEREKEN ÖZELLİKLER: OSMANİYE-DÜZİÇİ İLÇESİ ÖRNEĞİ

Ömer Faruk KIRMIT¹

Özet

Kültür; bir milletin zaman içerisinde meydana getirdiği maddi ve manevi değerlerin tümüdür. Kültürün bir ögesi olan sözlü kültür anlatımından yola çıkılarak, Yusuf Has Hacib'in yazdığı Kutadgu Bilig'e göre evlenilecek kadında olması gereken özellikleri, Osmaniye ili Düziçi ilçesi, gelenekselliği ve modernleşmeyi iç içe yürüten bir ilçe olmanın ötesinde, halen kültürünü ve özünü korumuştur. Bugüne kadar devam eden kültür akışını tespit edip, yazıya geçirdik. Yusuf Has Hacib'in, bin yıl önce verdiği öğütlerin, büyük bir kısmının halen ilçede uygulandığını gördük.

Anahtar Kelimeler: *Kutadgu Bilig, Evlilik, Kültür, Düziçi*

BE WOMEN TO BE MARRIED BY KUTADGU BİLİĞ: MODEL THE DISTRICT OF DÜZİÇİ IN OSMANİYE

Abstract

Culture; it is all of the material and spiritual values that a nation brings to the market in time. The culmination of oral culture, which is a culture, is a way to marry according to Yusuf Has Hacib's Kutadgu Bilig Bilig, which still preserves the cultures and the essence beyond being a county which has a tradition and modernization in the district of Düziçi in Osmaniye. We have been able to identify the culture flow that has been going on till today and to write. Yusuf Has Hacib, a thousand years ago, a large portion of the advice that is still applied in the province

Key Words: *Kutadgu Bilig, Marriage, Culture, Düziçi*

¹ Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, omerfarukkirit@gazi.edu.tr

Article Info/ Makale Bilgisi

Received/Geliş: 05.10.2017

Accepted/Kabul: 04.12.2017

GİRİŞ

Sözlü kültür yazı bulunmadan önce ve söz yazıya geçirilmeden önce nesilden nesile aktarılmış ve böylece unutulmamıştır. Düziçi'nde evlilik geleneğiyle ilgili bilgiler toplanırken kaynakları desteklemek için ilçede bulunan kişilerden, derleme yapılmış ve şifahi kaynaklardan faydalanılmıştır. Düziçi'nin sosyo-kültürel yaşamı dışında da, sözlü kaynaklardan elde edilen bilgilerdeki uygulamaların eski Türk kültürü ile olan ilişkileri ortaya konulmaya çalışılacaktır. Derlenen örnekler yaklaşık on beş yıldır çeşitli zaman ve mekânlarda kişilerin konuşması esnasında not alınan, aynı zamanda yöre halkının çoğu tarafından bilinen örneklerdir.

Türkler; İslam dinine hızlı bir şekilde hükümdar Abdülkerim Satuk Buğra Han döneminde Müslümanlığı kabul etmişlerdir. Bunun daha öncesinde 705- 715 yıllarında, Arapların Horasan valisi Kuteybe ibn Muslim, Batı Türklerinin On-Ok devletine saldırmış, Maveraünnehir' e kadar istila etmiştir. Araplar 751'de Talas savaşında Çinlileri mağlup etmiş, 776 da İli ve Cu ırmaklarının vadilerine girmiş, 792'de ve 806'da Karahanlılar ile çarpışmıştır. 960 sıralarında da Türklerden Karahanlılar Müslümanlığı kabul etmiştir. İslamlaşma sürecinin ve bu sürecin anlatılmasının bir ürünü olan Kutadgu Bilig, bu coğrafyada, bu ortamda ve bu şartlarda yazılmıştır Çinliler'in "Edebü'l-mülûk"; Maçın'lerin "Ayinü'l memleke"; Mesriklüler'in "Zinetül-ümera"; İranlılar'ın "Sehnamei Türki"; Turanlılar'ın ise "Kutadgu Bilig" adını verdikleri, Mutluluk veren bilgi" anlamına gelen eser 11. yüzyılda Karahanlı Uygur Türklerinden Balasagunlu Yusuf Has Hacib tarafından Doğu Karahanlı Hükümdarı Tabgaç Uluğ Buğra Kara Han'a hitaben yazılmış ve takdim edilmiş Türkçe bir eserdir (Kırmit, 2017: 362).

Osmaniye; Yukarı Çukurova'da, Ceyhan Nehri'nin doğu yakasında yer alan bir ilimizdir. Ceyhan Nehri, Hamıs, Karaçay, Kesik suyu ve Sabun Çayları nedeniyle hem sulak, hem de Çukurova'yı doğuya bağlayan yolların kavşağında olması nedeniyle işlek bir yerde bulunmaktadır. (İpek, 2002: 7). Anadolu Selçuklu devleti zamanında Çukurova bölgesinin doğusunda yer alan bölgeye Avsar, Çuhadar, Peçenek, Karkın, Tecirli gibi Türk boyları yerleştirilmiştir (Sümer, 1999: 357). Osmaniye Akdeniz bölgesinin doğusunda yer alır. Doğusunda Gaziantep, güneyinde Hatay, batısında Adana, kuzeyinde ise Kahramanmaraş illeri vardır. Eskiden Haruniye şimdiki ismi ile Düziçi ilçesi, Abbasi halifesi Harun Resit'in uç beyi olan Faraç Bey tarafından 699 yılında kurulmuştur. 28 Mart 1920'de ilçe düşman işgalinden kurtulmuştur (<http://www.osmaniye.kultur.turizm.gov.tr/TR,160953/duzici-ilcesi.html>). 1954 yılında Hacılar, 1957 yılında da Haruniye Belediye olmuş ve her iki belediye birleşerek 29 Kasım 1983 tarihinde ilçe olmuş ve Düziçi adını almıştır (İlçemiz Düziçi, 1990: 33-34) İlçe halen kültür, gelenek, örf-adetlerini kaybetmemiştir.

İslam dini evliliğe önem vermiş ve gençler evliliğe teşvik edilmiştir. Allah (c.c), Kur'an'ı Kerimde "Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli ve en üstününüz O'ndan en çok korkmanızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdar olandır. " (el-Hucurât: 13) buyurmuştur. Türklerde aile çok önemli görülerek toplumun yapı taşı sayılmıştır. Bark kelimesi Orhun kitabesinde kutsal yer anlamında mabet olarak geçer. Ev, kutsal bir mabet olduğundan, bark adını almaktadır. Bunun içindir ki Türkler evlenmeye, "ev bark sahibi olmak" demektir (Gökalp,1995: 255) Düziçi ilçesinde evlenme yaşına gelen gençlere, kız ise (kele), erkek ise (bre) hitap şekliyle, 'Evlenin de eve, barka kavuşun, herkes gibi evli barklı olun' diye seslenilir (K.K.1)

Yusuf Has Hacib, Kutadgu Bilig'de evlenirken eş seçiminde nelere dikkat edilmesi gerektiğini hem dini yönden hem de sosyo-kültürel yönden bize anlatmaktadır. Kutadgu Bilig'de evlenirken ve eş seçerken, evlenilecek bayanda aranacak ve olması gereken vasıfları zikretmiştir. Evlenilecek erkeğe ait özelliklere pek fazla değinmemiştir.

Kadının Soylu ve Soyu Temiz Olması

"Eğer evlenmek istersen, çok dikkatli ol ve iyi bir kız ara."(K.B4475).

Türk hayatında ev ve evlilik, çocuk sahibi olmak en mühim kaidelerden biridir. Ev-bark sahibi olmak, kişiye çevresinde itibar kazandırır. Çocuk sahibi de olunca da çevresinde itibarı daha da artar. Evlenme çağı geçen kız ve erkeklerin evlenememeleri ailelerini endişelendirmektedir. Düziçi'nde evlilik öncesinden, evlilik sonrasına kadar yapılan uygulamaların geleneksel kültürümüze ait kültürün halen yörede uygulanıp yaşatıldığıdır (Bülbül, 2006: 45).Eskiden, Düziçi'nde evlenme yaşına gelen erkekler, eğer ailesi evlendirmeye yanaşmıyorsa yemekte kaşığa pilav dikerler veya yöre âşıklarından Gül Ahmet Yiğit'in 'Ever beni canım anam, ever beni kurban olam' türküsünü herkesin duyacağı şekilde sık sık dinlerlerdi. Bunun üzerine ana-baba oğullarına kız aramaya başlarlar, önce yakın akrabalarından başlanırdı. Düziçi'nde akraba evliliği en çok tercih edilen evliliktir (Koç, 2011: 62). Akrabalarda, Oğlanın dengi varsa 'huyunu, suyunu, ahlakını biliyoruz. İyi kız elinden çıkmaz. Ele kaptıracağımıza biz alırız' bazen de 'miras bölünmesin, araya yabancı biri girmesin, biz dövüşmekte birbirimizle sonra ger barışırsın ama ele bunu yapamazsın' diyerek o kızlara talip olunurdu (K.K.1). Düziçi ilçesinde eskiden akraba evliliğinin daha çok tercih edilmiştir. İlçede okumaya diğer illere giden çocuklara büyükleri tarafından hala "Kanlıgeçiti geçmeyin", "Bizim kötümüz elin iyisinden iyidir" sözleri söylenmektedir (Koç, 2011: 63). Düziçi'nde eskiden daha sık karşılaşılan akraba evlilikleri, günümüzde azalmıştır. Burada eğitim seviyesinin yükselmesi, evlenecek taraflarda aranan vasıfların yüksek olması, doğacak çocuklarda sakatlık gibi nedenler etkili olmuştur (K.K.5).

"Tecrübe etmiş olan insan ne der, dinle;tecrübeli insanın işi daima mükemmeldir."(K.B4480).

Düziçi'ne Evlilik için ilk iş, erkek tarafı ailelerinin oğulları için uygun bir kız aranmaya başlamasıdır. Belki oğlan evi kızı, kız evi oğlanı beğenmeyebilir düşüncesiyle, ortamı yoklamak için oğlan evi tarafından gönderilen, hac'ana² adı verilen kişiler nabız yoklaması yapar. Nabız yoklanmasındaki amaç, iş ciddiye binmeden, laf söz olmadan, kimseye duyurmadan uygun mu değil mi onu ölçmektir. Belki kızın sevdiği vardır veya kızın fiziki kusurları olabilir düşüncesi hakimdir. Kız ve ailesi hoşlarına giderse, evi barkı temizse, ellerinden su içilip evlerinden yemek yenebilecek durumda iseler oğlan evine bildirirler. Oğlan anası kızı, bilen, tanıyan kişilere çaktırmadan sorar, o kişilerde tatmin edici cevaplar verirse, dünürçülük yapmak için çalışmalarına başlanır (K.K.1), (K.K.5).

"Alacak kimsenin soyu-sopu ve ailesi iyi olsun; kendisinin de hayâ ve takvâ sahibi, temiz olmasına dikkat et."(K.B4476).

"Bir başkası soyu-sopunun asil olmasını ister ve asâlet payesi ile iftihar eder."(K.B4488).

Eski Türk kültürüne bakıldığında, evlenilecek kadınlarda; soya, güce ve güzel ahlaka dikkat edilmektedir (Şimsek, 2003: 14). Yusuf Has Hacib, evlenilecek bayanda soy-sopu en başa koymuştur. Türk örf ve geleneklerin de bir kızı istemeye gitmeden önce aile büyükleri ilk önce o kızın soyunu, sonrada kızın kendisini araştırırlar. Eğer soy-sop olarak temizse o kız görülmeye gidilirdi. Hatta bu konuda yörede söylenen şu atasözleri vardır: 'Katranı kaynatsan olur mu şeker, cinsi batasica cinsine çeker. Anası ney ki, danası da o olsun' (K.K.1). Düziçi'nde, evlenilecek kızın soyun önemli olması en başta aranılacak şartlardan birisidir. Kız ne kadar güzel, iyi huylu, boyu posu yerinde olsa da, eğer sülalesinde kötü huyları olan, çevreye zarar veren, ahlaksız bir kimse varsa bu kız istenmez anlayışı vardı. Fakat bu anlayış son senelerde değişti. Eğer kız iyiye, oğlan tarafı 'kız iyi olsun yeter, sen ailesiyle mi evleneceksin, evlenince o (kötü) akrabalarıyla görüşürmezsin' demektedirler (K.K.1), (K.K.4), (K.K.5).

² Hacı ana olarak bilinen bu söz cümleinin ahengine uydurulmak için daha çok Hac 'ana olarak kullanılmaktadır. Anlamı iki kişinin arasını (gönlünü) yapan kişidir.

Evlenilecek Kadın ve Erkek Arasındaki Denklik

“Evleneceksen kendinden aşağı derecede biri ile evlen; ömrünü huzur içinde geçirirsin.”(K.B4481).

“Evleneceksen, kendinden aşağı derecede biri ile evlen; kendinden yüksek ailelere yaklaşma sonra onun esiri olursun.”(K.B4479).

“Ey asalet ve büyüklük arayan insan, bu asil aile içinde küçük mevkie düşme.”(K.B4495).

“Soyu-sopu büyük olan kimseler yüksekte konuşurlar; sen kadın esiri olma.”(K.B4496).

Yusuf Has Hacib, soylu-soplu olsun diye bir insanın kendinden yüksek bir bayan ile evlenmesini hoş görmemektedir. Davul bile dengi dengine çalar. Kadının erkekten soy-sop ve maddiyat olarak üstün olması erkek için gurura dokunacak şeylere ve kadın tarafından erkeğin ezilmesine neden olabilir. Erkeğin evleneceği bayan her yönden kendinden düşük ya da kendisinin emsali olmalıdır.

“Ey takva sahibi insan, evlenme; evlenirsen, kendi dengin ile evlen.”(K.B4483).

Düziçi ilçesinde oğluna kız bakan aileler öncelik maddi manada sonra da mevki olarak kızın denk olmasına önem verirler. Eğer kadın ve ailesi bu konuda üstünse ‘Boşa gidip de kapı eşiği aşındırıp, aşlarını tatlılaştırıp, şu da istemeye geldi dedirttirip de burunlarını kaldırıp kendimizi ele güldürecekimize, başka kapıya gideriz. Elde bulunur satın alınır’ anlayışıyla mantık çerçevesinde hareket edilir (K.K.1), (K.K.3).

Evlenilecek Kızın Bakire Olması

“Alacaksan, el değmemiş ve senden başka erkek yüzü görmemiş olan, bir aile kızı almağa çalış.”(K.B4477).

“Böylesi seni sever ve senden başkasını tanımaz, yakışık olmayan münasebetsiz hareketlerde de bulunmaz.”(K.B4478).

Burada Yusuf Has Hacib şunu kastetmektedir. Evlenilecek bayan daha önce bir başkasıyla evlenmemiş olacak. Yani dul olmamalıdır. Çünkü onu alacak erkek de hiç evlenmemiş, bakirdir. Türk toplumunda da bekar bir erkeğin dul bir bayanla evlenmesi hiçbir zaman hoş karşılanmamıştır. Her şeyin bir yakışığı vardır. Atalarımız ‘Davul bile dengi dengine çalar’ sözünü boşa söylememiştir.

Düziçi’nde bekâr birisinin dul bir kadınla evlenmesi hoş görülmez. Hatta genel olarak eğer erkek dul bir bayanla evlenmek istemişse akrabaları ‘düğününe gelmeyiz, (gelirsek de) dul avrada para takılmaz, atk³ atmadan geliriz’ denmektedir. (K.K.1), (K.K.4). Yöre insanlarından birisinin bu konuda güzel uyarılama sözü vardır:

Almasınlar dul avradın dulunu

Ne yaparız⁴ da parasını pulunu

Arkasına takmış üç beş kulunu⁵

Ergen⁶ oğlan dul avradı almasın

Alırsa da muradına ermesin (K.K.2).

³ Atk: İlçede düğüne gelen konukların damat ve geline getirdiği hediyelerdir. Genelde Altın ve para takılır.

⁴ Sözün orijinali, ‘S.keriz de parasını pulunu’ şeklindedir. Yabancı veya utandık bir kimse geldiği zaman, o kişiye anlatıldığı zaman ‘Ne yaparız’ şeklinde söylenir.

⁵ Üç beş kul, dul avradın evlendiği eşinden olan çocuklarıdır. Yeniden evlendiği zaman o çocuklarını da yanında getirecektir.

⁶ Burada ergen oğlan; ergenlik çağına girmiş, ilk defa evlenecek oğlan manasında kullanılmaktadır.

Evlenilecek Kadının Güzel Huylu, Ahlaklı ve Karakterli Olması

"Ey güzellik arayan, güzellik arama; sen al yanağını boş yere sarartma."(K.B4485).

"Yüz güzelliği arama, güzel huy ara; huyu iyi olursa mükemmel demektir."(K.B4484).

"Onda yüz güzelliği arama, güzel huy ara; huyu iyi olursa seni memnun eder."(K.B4482).

Yusuf Has Hacib evlilikte çok önemli bir noktaya değinmiştir. Gençler evlenirken en başta güzellik aramakta, huyu suyu nasıl ona bakmamaktadır. Güzellik bitince, huy devreye girmektedir. Kişilerin gerçek karakteri ortaya çıkınca ise boşanmalar artmaktadır. Yörede 'Yüzü gözele doyulur da, huyu gözele doyulmazımış' derler. Düziçi'nde aileler, kız ne kadar güzel de olsa, huyunun kötü olduğu biliniyorsa o kız istenmez. 'Güzelliği başına çalın. Onun ağzı bozuk, ağzından çıkan kulağı duymaz. Sen onu bir ömür çekemezsin. Kız kıranı mı geldi. Öylesini alacağına bekâr gez daha iyidir (K.K.1). Biz malamatla⁷, malamatlık çıkarana uğraşamayız. Sonra, Malamattan aldık kızı malamat eyledi bizi, dedirtme (K.K.6). Huylu donuz huyunu terk etmez. Delice çocuk delice gocar (yaşlanır). Onun güzelliği iskatına verilsin. Öylesi güzel olsa ne yazar.' Bazen de 'Güzelliğin soyka kalsın başında, ben illi boranlı öldükten sonra.' (K.K.1), (K.K.2) (K.K.3) diyerek bu tür kızlara yaklaşmaz. Yöre halkı, Evleneceğim kız güzel olsun diyen gençlere şöyle derler: 'Ne yapacaksın güzel oldu mu yüzüne ekmek mi banıp yiyeceksin (K.K.1) (K.K.2) (K.K.5) Huyu güzel olsun yeter.'⁸

Yörede daha önce yaşanan bir olay vardır:

Vaktiyle bir adamın kızına iki kişi talip olur. Biri çok zengin ama huyu kötü; ötekisi ise iyi huylu, tath dilli, güler yüzlü konuşkan birisidir. Adam kızına sorar:

-Kızım, seni mallıya (zengin, kötü huylu) mı vereyim, dilliyeye mi (konuşkan, iyi huylu)?

Kız:

-Baba, mallının malı biter de dillinin dili bitmez, beni dilliyeye ver, demiştir (K.K.1) (K.K.2).

"Evlenmek isteyen kimseler şu dört nevi kadın ile evlenirler, ey erkeklerin ileri geleni."(K.B,4486).

"Biri zengin kadın ile evlenmek ister; biri güzel olmasını ister ve ona göz diker."(K.B4487).

"Bir başkası soyu-sopunun asil olmasını ister ve bu asalet payesi ile iftihar eder."(K.B4488).

"Başka biri de çok takva sahibi olmasını arzular; onu bulunca, kendisini ona derhal kaptırır."(K.B4489).

Düziçi'nde aileler, oğullarına evlenecek kız bakmaya başladıkları zaman güzel, ahlaklı, boylu, dindar olması gibi özelliklerin hepsi olsun isterler. En önce baktıkları, istedikleri vasıflar: tath dilli, güler yüzlü, huyu güzel, örtülü kapalı, dindar olmasıdır. Hatta eş dost, konu komşu oğlan anasına "Tam senin istediğin gibi, filanca yerde güzel, baştan dibe kadar örtülü kapalı bir kız var" derler. Günümüzde buna ek olarak eğer oğlu kamuda çalışıyorsa, daha kolay geçinebilirler amacıyla kızın da kamuda çalışmanı bulunmaya uğraşılır (K.K.1). Bu konuyla alakalı Peygamber Hz. Muhammed (s.a.v) "Kadın dört (hal ve sıfat) için nikâh olunur: Malı için, soyu için, güzelliği için, dinî için (Ey mü'min, sen bunlardan)dindar olanını ele geçirmeye bak!(eğer dediğimi yapmazsan) iki elin fakirleşir." buyurmaktadır (Sahih-i Buhari, Kitabı'n Nikâh, B. 16, Hds. 28).

⁷ Malamat sözcüğü yörede çok kullanılır. Anlamı: anlaşılmaz, yerli yersiz konuşan, kavgacı, döğüşgel kişiler için kullanılır.

⁸ Bu ayrıca, evlenmek isteyen kızlar, eşim yakışıklı olsun dediği zaman, büyükler 'yüzüne ekmek mi banıp yiyeceksin? Erkeğin aşı (işi) güzel olsun yeter' derler.

SONUÇ

Düziçi’nde geçiş dönemlerinden olan evlilik ile ilgili olarak yapılan uygulamalarda onları şekillendiren; Anadolu ve İslamiyet’in etkilerini belirleyip; yazılı kaynak olan Kutadgu Bilig adlı eserdeki örneklerden yola çıkarak benzerlikleri bulunarak, Düziçi halk kültürünü ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Araştırmamız ve çalışmamız sonucunda Düziçi’nin halk kültürü bakımından zengin bir ilçe olduğunu gördük. Düziçi ilçesi 80 bin nüfuslu büyük bir ilçe olmasına rağmen; maddi, fiziki, coğrafi şartlar itibariyle kültürünü muhafaza etmekte ve Yusuf Has Hacib’in yüzyıllar önce anlattığı şeylerin büyük ölçüde yöre insanı tarafından uygulandığı görülmüştür. Kutadgu Bilig’den atıf yaptığımız sözlerinin kimisinin birebir şekilde kullanıldığının, çoğunun aynı manayı ihtiva eden sözlere dönüştüğünü tespit ettik. Ayrıca bu çalışma; kültürün hızlı değiştiği günümüz dünyasında, halk kültürü ile ilgili derleme çalışmalarının acilen yapılması gerektiğini gözler önüne sermektedir.

Bu çalışma, insan hayatında önemli olan olan, geçiş dönemlerinden evlilik ve evlenilmesi gereken kadında aranması gereken özellikler ile ilgilidir. Osmaniye ili Düziçi ilçesi merkezi olmak üzere, Kurtlar, Gökçayır, Akdere Farsağı, Karacaoğlan, Pir sultanlı adlı yerlerde saha araştırması esas alınarak incelenmiştir. Ayrıca bu çalışmada derleme de yapılmıştır. Derlemeler; bir kaynağa dayanmayıp, büyükten küçüğe, kulaktan kulağa, günlük konuşmalar içerisinde öğrenildiği için, kişiden kişiye algılama ve kavrama farklılıkları da olabilirler. Bu çalışmada yöre insanın genel olarak kullandığı sözlere değinilmiştir. Tabii olarak burada seçilen ve anlatılanların dışında da kullanımları olmaktadır. Kaynak bilgiye ek olarak ve destekleyici olması bakımından şifahi kaynaklardan büyük ölçüde faydalanılmıştır. Ayrıca bu çalışma bir nevi karşılaştırmalı çalışma grubuna da girmektedir. Kutadgu Bilig’de ki bilgiler ile Düziçi yöresindeki kullanılan söylemler karşılaştırılmıştır. Bu yönüyle halk kültürü çalışması da olmuştur. Osmaniye ili Düziçi ilçesindeki belde ve köyler incelenmiş; geçiş ritüellerinden olan evlenme dönemi incelenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda Osmaniye ili Düziçi yöresindeki sosyal hayatın Türk kültür yapısından önemli ölçüde etkilendiği görülmektedir. Yörede, evliliğe hazırlık ve evlilik sırasında, geleneksel kültürün etkisi görülmektedir. Düziçi’nde, oğlanın kendini evliliğe hazır hissetmesi, ana-babanın çevrede bir oğluna uygun kız araması, kızın çevrede bilinen bir aileden ve oğlana denk olması eski Türk inanç sisteminin izlerinin olarak karsımıza çıkmaktadır. Kızın huyunun güzel, dindar, kapalı olması Türklerin İslam dinine girmesiyle beraber aradığı özellikler olmuştur. Düziçi ilçesinde eskiden sık görülen akraba evliliklerinin artık azaldığı görülmektedir. Artık gençlerin birbiri arasında anlaşıp, ailelerinin de onayını alarak evlenmeleri görülmektedir. Yörede kız kaçırarak evlenme, kocası ölen kadının kayınbiraderi ile evlendirilmesi olayı çok nadir rastlanılmıştır.

Yusuf Has Hacib’in evlenilecek kadın hakkında söylediklerini özetlemek gerekirse, şunları söyleyebiliriz: Evlenmek istersen çok dikkatli ol. Alacaksın el değmemiş ve senden başka erkek yüzü görmemiş olan bir kız ara. Haya ve takva sahibi, iyi bir aile kızı ile evlen. Evlenmek isteyen erkeklerin şu dört çeşit kadını arzuladıklarını gördüm. Biri zengin kadın ile evlenmek isteyen erkektir ki o kendini kadının esiri durumuna sokar. Zengin kadın malına güvenerek dilini uzatır, olmadık şeyler ister. Diğeri güzel kadın ile evlenmek ister. Kadının güzelini herkes arzular. Bir diğeri de alacağı kadının asalet sahibi olmasını ister. Soyu-sopu yüksek olan kişiler yüksekten konuşurlar, bu aile içinde sen küçük düşersin. Başka biriside takva sahibi olmasını arzular. Sende böyle birisini bulursan hemen evlen. Çünkü zenginlik istersen o tasarruf ederek seni zenginleştirir. Ahlakı dürüst olan kendini daima güzelleştirir. Kadının güzelliği onun tavır ve hareketleridir. Kadın takva sahibi olursa asil demektir. Diğer üç özellik onda toplanmış olur. Sen kendi derecenden aşağı kadınla evlen, ömrünü huzur içinde geçirirsin.

KAYNAKÇA

- Bülbül, Davud. (2006). Düziçi'nde *Geçiş Dönemleri (Doğum-Evlenme-Ölüm)*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Niğde.
- Gökalp, Ziya. *Türk Medeniyet Tarihi*. (Sadelestiren: Yalçın Toker). II. Baskı. İstanbul.
- Hacib, Yusuf Has. (1974). *Kutadgu Bilig* (Çeviri: Reşid Rahmeti Arat). Ankara: Türk Tarih Kurumu
- İlçemiz Düziçi Dergisi*. (1990). Osmaniye.
- İPEK, İsmet. (2002). *Osmaniye Diye Diye*. Osmaniye.
- Kırmit, Ömer Faruk. (2017). Tolunoğlu Ahmet'in Devlet Adamlığı Özelliklerinde Kutadgu Biliğ'den İzler. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Yıl: 4. Sayı: 13. Eylül.
- Koç, Hüseyin. (2011). *Osmaniye İli Düziçi İlçesinde Sosyal-Ekonomik Ve Dini Hayat*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Muhammed İbn İsmail el-Buhari. (2009). *Sahih-i Buhari ve Tercemesi*, Çevirmen: Mehmet Sofuoğlu. Ötüken Neşriyat.
- Sümer, Faruk. (1999). *Oguzlar (Türkmenler) Tarihler, Boy Teskilatı, Destanları*. (5.Baskı).İstanbul.
- Şimşek, Esmâ. (2003). Kadirli ve Sumbas (Osmaniye)'ta Evlenme Adetleri. *Osmaniye Folkloru ve Halk Kültürü Sempozyumu, (Osmaniye, 4-5 Ocak 2003)*. Osmaniye.
- <http://www.osmaniyekulturturizm.gov.tr/TR,160953/duzici-ilcesi.html>

KAYNAK KİŞİLER

- K.K.1.** Perihan Kırmit, 55 yaşında, ilkokul mezunu, ev hanımı, Kurtlar doğumlu.
- K.K.2.** Yusuf Kurt, 2003(80)'te vefat etti, okur-yazar, emekli, Kurtlar doğumlu.
- K.K.3.** Fadıma Kurt, 2008(75) de vefat etti, okuma yazma yok, ev hanımı, Kurtlar doğumlu.
- K.K.4.** Cennet Abdiş, 65 yaşında, okuma yazma yok, ev hanımı, Kurtlar doğumlu.
- K.K.5.** Nazife Kazak, 48 yaşında, okuryazar, ev hanımı, Pir sultan köyü doğumlu.
- K.K.6.** İsmail Genç, 65 yaşında, okuryazar değil, Düziçi doğumlu.